Izhaja vsak dan razen nedelje in praznika ob 3. popoldan.

Posamezna številka stane 10 vinarjev.

MARIBORSKI DELAVEC

Neodvisen delavski list za mesto in okolico.

Po pošti stane mesečno 3 K 20 v

Uredništvo in upravništvo: Schmidererjeva ulica št. 5.
Telefon 3|VI.

Letnik 2. Maribor, torek 11. februarja 1919. Štev. 34.

Laž ima kratke noge.

Dunajska vlada in graški vodilni krogi so zadnje dni tajili vsako zvezo z nemškimi tolpami, ki so napadle Radgono in Cmurek. Mi že takoj s početka nismo verjeli tem zatrjevanjem. Kajti od kod naj dobijo te nemške tolpe orožje in municijo, če ne od nemške vlade. Sedaj se je dr. Kaan, nemški štajerski deželni glavar, sam izdal, da je v zvezi s temi roparji.

Ko se je minolo soboto ob 7. uri zvečer mudil Kaan v Mariboru pri gen. Maistru in ga prosil glede premirja, je med drugim dejal, da bo on ukrenil vse potrebno, da bodo vse nemške čete takoj obveščene o premirju, ki se lahko začne že opolnoči (to je čez pet ur!). General Maister je izvajal svoje začudenje, češ da je to nemogoče, v tako kratkem času. — Ko je Kaan videl, da se je prenaglil, je dejal: »Res, to bo težko. A do 7. ure zjutraj bodo vsi nemški oddelki obveščeni o premirju«.

To je dosti značilno za zvezo nemške vlade s temi tolpami. Že to, da si je Kaan upal v petih urah obvestiti vse tolpe o premirju, dokazuje, da ima ž njimi zvezo.

Kako lažnjivo so pa pošiljali Nemci v svet poročila, da nimajo s temi tolpami nobenega stika in da so se le kmetje sami uprli proti jugoslovanski vladi.

Da se s takimi lažnjivimi in zahrbtnimi nasprotniki ne morejo sklepati pogodbe, je jasno.

Političen pregled.

Začasna ustava kraljestva SHS. Belgrad, 8 februarja. Ministrski svet je sprejel v včerajšnji seji začasno ustavo za celo kraljevino SHS.

Vojni ujetniki iz Italije. Čehosl. tisk. urad poroča: Italijansko vrhovno poveljstvo je odredilo, naj se vsi vojni ujetniki do letnika 1884 odpuste v domovino. To naredbo so začeli že izvrševati. Vojni ujetniki pa se morejo vsled transportnih težkoč v Italiji zelo počasi vračati v domovino.

2000 koroških Slovencev manifestira za Jugoslavijo. 9. febr. se je vršila v Spodnjem Dravogradu velikanska manifestacija, ki se je udeležilo nad 2000 koroških Slovencev. Zaradi ogromne udeležbe se je tabor moral vršiti na prostem pred Narodnim domom na glavnem trgu, ki je bil ves v slovenskih zastavah. Ljudstvo se je z velikim navdušenjem izjavljalo, naj se Koroška priklopi k Jugoslaviji.

Mirovna konferenca o vojni odškodnini. 6. febr. dopoldne se je sestala komisija za vojne odškodnine. Razpravljalo se je o načelih, na podlagi katerih bi se zahtevala vojna odškodnina. V pondeljek bodo delegacije držav predložile tozadevne momorande.

Palestina, z Betlehemom in Jeruzalemom pride, kakor je mirovna konferenca že sklenila, pod protektorat zveze narodov. Strašno se je mudilo, ko da ni važnejšega urediti.

Štrajk železničarjev v Trstu. Štrajk železničarjev radi plače še vedno traja. Taljanske oblasti so aretirale 39 železničarjev, večino Slovencev, ki so se udeležili štrajka. List »La Nazione« ostro agitira proti slovenskim in nemškim železničarjem, češ, da je štrajk izbruhnil iz političnih vzrokov. Soc. demokratsko glasilo »Lavoratore« in pa »Edinost« ostro obsojata pisanje tega fanatičnega taljanskega lista.

Slovenci! Slovenke! Govorite povsod samo slovenski!

Mariborske novice.

Izključenje Jugoslovanov z dunajske univerze. Rektor dunajske univerze je 6 febr. izdal odredbo, s katero se izključujejo jugoslovanski dijake z univerze.

Jugoslovanska soc. dem. stranka ima v četrtek zvečer ob 6. uri v Narodnem domu odborovo sejo.

Amerikanska komisija v Mariboru. Prišla je sem v ta namen, da končno določi demarkacijsko črto, seveda brez obveznosti za odločitev na mirovni konferenci. Upamo, da bodo brez ozira na levo ali desno upoštevali našo pravico. Več poročamo, brž ko zvemo za rezultat.

Naša mestna aprovizacija. Sledeči dopis smo prejeli od slovenske gospodinje in ga priobčimo v ilustracijo razmer: Minoli teden ste priobčili v Vašem listu naznanilo mestnega gospodarskega urada, da se bo prodajal v petek špeh v pojubni množini. Pri mestni tržnici na Glavnem trgu sem stala skoraj dve uri (pri tem mrazu!) predenj sem prišla na vrsto in dobila sem ½ klg špeha. Na vsako družinsko polo so dali le ½ klg ne glede na to, ali obstoji družina iz ene ali več oseb. Včeraj v nedeljo sem se pa peljala na deželo in sem dobila špeha na kmetih, kolikor sem hotela, seveda sem morala plačati za klg 30 K. Špeh je bil pa tako lep, da sem dobila več masti kakor pa z onega od mestne aprovizaciji, ki je stal samo 22 K. Rajši grem torej med kmete kupovat špeh, ki je boljši, in mi ni treba cele ure čakati na mrzlem. — (Opomba uredništva: Na ta način, če se špeh kupuje dražje, kakor 22 K klg, se samo podpira oderuštvo in se ovira boj mestnega gospodarskega urada proti navijanju cen. V mestni tržnici na Glavnem trgu se je odrajal zelo lep špeh, samo nekaj ga je bilo slabejše kakovosti. Če bodo tudi gospodinje same pomagale mestnemu gospodarskemu uradu proti različnim ljudskim oderuhom s tem, da ne bodo dražje kupovale, potem bo mogoče izsiliti za živila nižje cene)

Preskrba mesa. Z dobavo živine za civilno prebivalstvo, kakor tudi za vojaštvo so nastale velike težkoče. Posestniki nočejo živine oddajati, deloma z izgovorom, da je cena prenizka, deloma pa tudi za to, ker je nimajo. Od tistega časa namreč, ko se je dovolil prost promet s plemensko živino, je odšla in še gre iz slovenskih pokrajin velika množina živine v inozemstvo. To pa vsled tega, ker plačujejo živino drugod dražje, kot pri nas. Z ozirom na ta položaj so v mestnih in industrijskih krajih nastale velike težkoče glede preskrbe z mesom.

Velike demonstracije proti Lahom na Dunaju. Za danes so na Dunaju nameravane velike demonstracije proti Italjanom. In sicer te demonstracije organizirajo velike tvrdke proti Italjanom, ker le ti prodajajo vino do 1·60 K liter. To seveda dunajskim oderuhom zelo škoduje. Zato so se organizirali in ponujali poulični druhali 5 milijonov v denarju. Toda lačna »masa« je denar odklonila, pač je sprejela predlog za demonstracije proti zagotovilu živil.

Personalne hiše v Melju. Železničar nam piše: V Melju v personalnih hišah ni hišnega gospodarja. Tukaj se nahaja šest železničarskih hiš, ki so last takozvanega penzijskega fonda železničarskih uslužbencev. Tukaj je baje hišni oskrbnik sekcijski načelnik glavnega kolodvora in njegovi podrejeni prožni mojster Brucker (Tirolec). Ta možakar ima za vse druge stvari čas, samo za službene ne. Evo dokaz: v te hiše v Melju se več ne prikaže! Tem hišam preti pogin. Pol meseca že teče po dvorišču gnojnica iz stranišč, da se vsakemu človeku gnusi, jame za smeti so prenapolnjene, tako da ne moreš več od hiše, da ne bi stopil v to nesnago. Zidovje je od znotraj in po stopnicah zamazano in v prahu, da ne zamoreš pripeljati poštenega človeka v svoje stanovanje, ker se moraš sramovati. Kakor je gospodar, taki so hišniki. Tem je snaženje deveta briga; samo da dobijo plačo. Ker ta prožni mojster noče skrbeti za nas, toraj proč žnjim! Zvedeli smo, da je baje drugi prožni mojster (Slovenec) že sem premeščen. Prašamo na dostojnem mestu, kedaj se ta Tirolec premesti?

Hujskačem proti Srbom treba stopiti takoj odločno ne samo na prste, ampak na obe nogi in roki, posebno pa na — predolge jezike.

Že v soboto so se po mestu trosile govorice, da nameravajo nemški železničarji zopet prirediti demonstracije še v večjem obsegu kakor so bile zadnje. Da se je tudi sicer trezno misleče občinstvo še bolj begalo, so obenem raztrosili vest, da bi Srbi v slučaju nemških demonstracij ostali pasivni in da so Srbi izjavili, da sploh ne marajo tukajšnjih Slovencev ščititi. G. cenzor, kakor sami dobro veste, s pritajevanjem sličnih govoric se je dozdaj še vedno in povsod le škodovalo vzdrževanju javnega reda in miru, torej tistim najvišjim interesom vsake države, ki se jih je v praksi naše cenzure navajalo kot glavni vzrok, da se to, kar se v resnici v tisočih ustah sicer kolportira in nekaznovano razširja okrog, ne sme povedati tudi v listu. Še vselej se je ta praksa maščevala. Postanimo vendar že vsaj malo demokratični. Smatrajte nas, da vršimo le svojo državljansko dolžnost, če javno opozarjamo na nevarnosti, ki se prej ali slej porajajo iz nejasnosti in nerazporazumljenja takih govoric. Naši brati Srbi bodo ravno iz teh govoric tem bolje spoznali naš težaven položaj, spoznali bodo ob enem zavraten značaj naših nasprotnikov, ki se ne sramujejo, da s takimi budalostmi vznemirjajo ne samo naših ljudi marveč povzročajo zbeganost tudi med svojimi pristaši. Mi, ki poznamo naše brate Srbe pobližje, mi, ki smo bili priča, kako so Srbi z nadčloveškim samozatajevanjem pozabili, da nas je avstrijski sistem gnal s puškami in kanoni proti njim, kot našim bratom, pohiteli središču Slovenije na pomoč v prvih dneh največje zmede; mi ki smo videli, kako vse bolj prisrčneje so se Srbi obnašali napram Slovencem v Ljubljani: mi prav iz dna duše želimo biti sodeležni iste prisrčnosti, istega bratoljubja, iste velikodušnosti napram — premaganim. Bratje Srbi in Hrvati! V Ljubljani ste na ulici lahko videli vse, kar predstavlja slovenski narod, pri nas se treba ozreti preko ulice, nas najdete v naših srcih.

Naša aprovizacija. Zvedeli smo, da so nastale težave v naši aprovizaciji, to pa radi tega, ker nam ljubljanska vlada ne more poslati potrebnega blaga, kajti ta ima spet velike križe z zagrebškimi centralami, v katerih ima madžarsko-židovska korupcija še vedno takšno moč, da nam ne pošljejo niti najpotrebnejšega. To si bomo zapomnili in brž ko se skliče parlament, bo treba napraviti red.

Boji pri Kapli. 7. februarja je zasedla 40 mož močna nemška patrulja gorsko vas Kaplo pri Arvežu. Naša patrulja od Sv. Duha je Nemce po kratkem boju pregnala. Na naši strani so tri ranjeni, nasprotniki so imeli tri mrtve in šest ranjenih.

Položaj v Radgoni je neizpremenjen. V nedeljo je bilo celi dan premirje, ker je prišla sem francoska komisija, na čelu ji major Montegu. S komisijo so prišli general Maister in deželni glavar štajerski dr. Kaan.

Iz Cmureka se poroča: Cmurek je naš! Nasprotniki se nas boje — in nas ne upajo napasti. Vojak, ki je ušel iz nemškega ujetništva, pripoveduje, da so nemško-madžarske tolpe z našimi ujetniki postopale naravnost nečloveško. Nekaterim ujetnikom so rezali nosove in jih na razne druge načine mučili in sramotili. Ko so naši vojaki zvedeli za te nečloveške čine, jih je bilo treba zadržati, da niso planili proti nemško-madžarskim postojankam in maščevali ta zverinstva. Taka je nemška kultura!

Zamenjava nežigosanih bankovcev. Ker celo nekatere uradne osebe trosijo zatrdilo, da se bankovci še žigosajo do 15. t. m. in da so veljavni tudi 20 K. 25 K in 200 K bankovci, izdani med 27. oktobrom in 2. novembrom 1918, opozarjamo naše bralce na izrecno tozadevno naredbo poverjeništva za finance: Žigosanje je bilo opoldne dne 2. februarja zaključeno. Zgorej omenjeni bankovci so bili izrecno zaznamovani kot tisti, ki se ne smejo žigosati. Te bankovce, če so bili tudi žigosani, je avstro-ogrska banka zamenjevala za nežigosane komade starejše izdaje. Ta zamenjava bi bila morala biti tudi z 2. februarjam končana. Po tem roku so se do 8. februarja omenjeni bankovci zamenjevali le še denarnim zavodom, ki so imeli dovoljenje, da smejo bankovce, prejete potom te zamenjave od avstro-ogrske banke, naknadno žigosati. Toda 15. februarja more biti tudi to le za dotične denarne zavode dopustno žigosanje končano. — Torej velja 15. februar kot zadnji termin le za gotove denarne zavode, ne pa tudi za žigosanje posameznim strankam.

Plavajoči led na Dravi. Včeraj je Drava prinesla prvič to zimo plavajoči led. Danes teden smo imeli zelo hud mraz 12—13 stopinj. Te dni ob ledeni burji je bilo poprečno 6—8 stopinj mraza. Danes zjutraj je bil najhujši mraz — 17 stopinj. Upamo, da je mraz s tem dosegel svojo višino. V par dneh je pričakovati vremenski preobrat.

O določeni demarkacijski črti se je sinoči in danes mnogo govorilo po mestu. Od pristojnega mesta smo izvedeli, da so se pač vršila včeraj zvečer o tem pogajanja, ki pa niso dospela do zaključka in se bodo danes popoldne nadaljevala.

Kdo je izgubil? Pri državni policiji so bili oddani sledeči najdeni predmeti: Jeklena ura, notes z dokumenti, zlata zapestnica večji zn sek denarja, pozabljen v neki trgovini, žepni koledar z dokumenti in denarjem, notes z denarjem in dokumenti, denarnica z recepisi in večjim zneskom v denarju. Nadalje več majhnih manj vrednih predmetov.

Bela moka. Mestni gospodarski urad nam javlja: Belo moko, katero smo dali mleti v mlinu g. Trumerja v Radgoni, ne moremo dobiti, ker so nemške tolpe tir med Radgono in Špiljem razdrle. Mestno prebivalstvo se naj torej zahvali Nemcem, če ni bele moke.

Pobeg. Iz vojaške bolnice je pobegnil četovodja Andrej Murgelj, 27 let star, kmet iz Trojice pri Št. Lenartu. Murgelj je spolno bolan in zasledovan od vojaškega preizkovalnega sodišča zaradi hudodelstva plenjenja in tatvine. Pozor pred tim dvakratno nevarnim človekom.

Zaradi goljufije je bil aretiran v Mariboru znani agent Jožef Löschnig. Ogoljufal je med drugimi trgovko Quandest za 700 K, Jožefa Schunko za 900 K, trgovca Horvat za 900 K. Ker se sumi, da je tudi drugod, posebno v gostilnah ogoljufal, se naj dotični javijo pri državni policiji na Stolnem trgu 11.

Prvi mariborski bioskop. Od 8. do 11. febr. sledeči program: 1. Slike iz Raxalpe, krasne naravne slike. 2. „Billie Rietchi — proti tašči“, zelo smešna amerikanska groteska v 2 dejanjih. 3. „Mož s sedmimi maskami“ igra v 4 dejanjih. V glavni ulogi Viggo Larsen. Od 12. do 14. februarja nov spored.

Dopisi.

Romar iz Pobrežja. Ko sem včeraj popoldne kolovratil po moji romarski poti, mi pride nasproti stara ženica in ko jo pozdravim, kakor se za romarja spodobi, je ženica obstala in začela jokati. Kaj pa vam je mati, jo sočutno vprašam. O ljubi moj, kako ne bi jokala. Prvič jokam veselja, ko slišim po dolgem času zopet čisto slovensko besedo iz vaših ust — naši poberški »purgarji« se sicer pridušajo, češ, naša »špraha mora bit rajn«, ampak če le zinejo tri besede, sta dve gotovo ponemčurjeni, tretja je pa godla med nemščino in slovenščino. No, in potem se jokam tudi iz žalosti. Vidim, kako naši Slovenski gospodarji v mestu lepo skrbijo za živež, vse se tam dobi in veliko ceneje ko lani. Pri nas se pa, Bog mi grehe odpusti, noben hudič ne zmeni za nas reveže. Vidijo samo tiste bogataše, ki imajo vsega dovolj, na nas pa, ki se preživljamo z žulji svojih rok, nihče ne misli. Ne dobimo ne sladkorja, ne petroleja, in če kaj dobimo, je več ko za polovico manj kakor v mestu. Tam dobe 1 hleb kruha za 4 dni, pri nas pa pol hlebčka za celi teden. Pričakovali smo, da bo novi župan stare grehe tistih, ki so nas tri leta sleparili s prehrano, vrgel v Dravo, če ne v preiskovalni zapor, pa kakor se vidi, bo zopet vse pri starem ostalo.

Iz Rožpaha pri Mariboru. Tudi pri nas smo se začeli gibati in ugibati kaj bo z našo nadaljno usodo. Naš občinski odbor je še vedno po večini v rokah izdajalcev, ker pravih Nemcev pri nas nimamo. Župana Korla Wodeniga bo treba poslati v penzijo, namesto njega pa postaviti našega moža. Večina bi rada videla, da prevzame častno mesto županstva Ferdinand Pukl. Sploh bo treba ves odbor prenoviti. Seveda so nemčurji tudi pri nas pobirali podpise, da nas stlačijo pod Berlin, posebno Markotov France si je brusil pete. Prihodnjič naj gleda, da si jih bo dobro podkoval, zakaj treba bo „laufšrit“ izpred naših hiš.

Iz Kamnice pri Mariboru. Iz srca želimo, da naši bratje Srbi pridejo tudi k nam pogledat, da bodo videli in zvedeli, kaj moramo Slovenci pretrpeti pod jarmom naših nemčurskih rogovileževv. Še raje bi bili videli, če bi bili Srbi prišli že takrat, ko so ti prusjaški rokovnjači agitirali proti naši Jugoslaviji ter pobirali podpise za Nemško Avstrijo. Te agitacije in hujskanja so se udeležili: Adolf Vogrinec, Ivan Haas, France Marko (iz Rožpaha) ter znani renegat kovač Fric Pečar. Izmed vseh tu imenovanih je bil Pečar najhujši, kajti on je tudi našim ljudem naravnost grozil, da se morajo podpisati za Nem. Avstrijo, sicer da bo vsak kdor ne podpiše, izgnan iz Maribora. Še zdaj upije okrog: „Hoch Deutschösterreich!“ Pod pritiskom takih groženj se je marsikateri strahopetnež pustil vjeti na nemčurske limanice. Kar nas je res zavednih Slovencev smo ostali za vse te grožnje gluhi, ker se zavedamo, da je zemlja, ki nas je rodila in od katere živimo, naša zemlja in ta zemlja mora ostati združena z našo Jugoslavijo. Bratje Srbi, pridite vsaj na obisk med nas preganjene slovenske brate!

Shod v Črni. Narodni svet za Mežiško dolino v Prevaljah na Koroškem priredi v nedeljo dne 2. sušca 1919 ob 11. uri dopoldne v Črni pri Prevaljah Jugoslovanski shod. Na dnevnem redu je poročilo o zunanjem političnem položaju in Jugoslovanskih zahtevah na mirovni konferenci.

Iz Sv. Marjete na Dravskem polju. Hvala bogu, ene sramote smo se vendar rešili, največja poturica na Dravskem polju učitelj Achitsch je vendar dobil „laufpas“. Poskrbeli pa bomo, da dobi tudi on in njegov nadebudni sinko pas čez mejo Jugoslavije v tisto deželo, zaradi katere je nas po celem slovenskem Štajerju osramotil. Izdajalcu, ki je jedel naš kruh, ni bilo dovolj, da je med nami razširjal nemško-avstrijsko kugo, lotil se je še sosednjih občin, dokler ga ni doletela zasluženа kazen. Vi zaslepljenci pa, ki ste se pustili od tega človeka zlorabljati, delajte pokoro, sicer vam jo mi naložimo.

Otročji voziček kupim takoj. Ponudbe prosi Trebše, Burggasse št. 26, I. nadstropje. 3—3

Izdajatelj in odgovorni urednik: Ferdo Leskovar. — Tiskarna: Karl Rabitsch v Mariboru.